

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 103 • Maribor, torek, dne 10. septembra 1940 • Leto XV

Gospodarske in socialne reforme

Napredek je mogoč samo z izpremembo vsebine in ne oblike.

Liberalni kapitalizem je že zdavnaj opustil liberalne metode. Neomejevana proizvodnja in neovirana medsebojna konkurenca na trgu ponudbe in prodaje, se je polagoma omejevala. Izpočetka se je to vršilo prostovoljno z medsebojnimi sporazumi, s sklepanji kartelov in trustov. Ko so gospodarske motnje, neizogibni spremljevalci kapitalističnega sistema, dosegle tak razmah, da so grozile z nevarnim izpodkopavanjem sodobnega gospodarskega in političnega družabnega reda, so nosilci liberalnega kapitalizma sami zahtevali in klicali državno intervencijo gospodarskega razvoja držav. Državna intervencija je dobivala bolj in bolj stalno obliko trajne državne funkcije glede kontrole ali aktivne udeležbe v proizvodnji, kupovanju in prodaji dober.

Sistem avtarkičnega gospodarstva s političnim totalitarizmom in socialnim korporativizmom je samo pospešil in do maksimuma razvil vlačenje države v gospodarsko življenje države. Od države organizirano in kontrolirano gospodarstvo je zamenjalo liberalni državni kapitalizem. Zamenjane so vloge: namesto posameznikov ali skupin kot privatnih lastnikov, je gospodarstvo prešlo v roke nosilca državne uprave in zakonodajne oblasti izdajajo ukrepe in državna administracija kot izvršni organ, uveljavlja te ukrepe v življenju. Praktično pomeni to: uradniški aparat upravnih oblasti organizira in upravlja gospodarske ustanove ali neposredno ali posredno z dirigiranjem gospodarskih ustanov, ki so v rokah privatnih lastnikov.

Liberalna oblika se s tem, o tem ni dvoma, temeljito izpreminja. Ali izprememba oblike ni popolnoma nič izpremenila jedra in reda. Tudi od države dirigirano gospodarstvo je ostalo povsem kapitalistično. Privatno lastništvo dober in delovni odnošaj onih, ki z delom proizvajajo, je ostal nedotaknjen. To pomeni: kapitalistična oblika proizvodnje ni v ničemer izpremenjena.

Potrebno je to povedati, da bolj jasno spoznamo jedro gospodarskih in socialnih reform, o katerih se tudi pri nas dan na dan govori. Želimo, da s tem opozorimo tudi na to, da metode gospodarskih in socialnih reform, o katerih govorimo, po našem prepričanju ne vodijo k načrtnemu sistemu preorientacije gospodarstva in socialnopolitične zaščite.

Dirigirano gospodarstvo ni načrtno gospodarstvo. Dirigirano gospodarstvo je nastalo radi krize, zaradi želje po avtar-kiji, ki jo je izzvalo vojno gospodarstvo kot uvod v vojno. Dirigirano gospodarstvo ni nič drugega kakor vrsta krpani, vrsta slučajnih ukrepov, ki jih država mora ukreniti, da zakrpa enkrat to, enkrat ono luknjo. Obenem se enkrat rešujejo banke v škodo kmetijstva, drugič kmetijstvo v škodo industrije, tretjič industrija v škodo vseh ostalih, dolžniki v škodo upnikov, konzumenti v škodo proizvajalcev itd. Ravna se ne po kakem načrtu in ne redu.

V dirigiranem gospodarstvu ni torej nikakršnega načrtnega gospodarstva.

Dirigirano gospodarstvo izključuje aktivno in odločujočo udeležbo gospodarskih strokovnjakov in praktikov, ki delujejo v organizaciji in upravi gospodarstva. To je temeljni minus. Dirigirano gospodarstvo izključuje vpliv širokih delovnih slojev na metode dela, dirigirano gospodarstvo pozna samo ukazovalce in izvrševalce!

Nismo zagovorniki liberalnega kapi-

Siloviti nemški bombni napadi na London

500 nemških bombnikov nad Londonom

Nemško letalstvo je pričelo z velikimi ofenzivnimi akcijami proti Londonu. — Dne 7. septembra in v noči od 7. na 8. september so nemška letala, okrog 500, v več zaporednih valovih napadla London in po nemških poročilih vrgla na mesto okrog 2000 bomb.

Te napade je vodil maršal Göring in so bili izvedeni kot povračilo za angleške napade na nemška mesta.

Letala so v Londonu metala bombe na tovarne, bencinske rezervoarje, ladjedelnice ob Temzi in vse porušila, kakor pravi nemško poročilo. — Po angleških poročilih pa je bilo ob priliki tega napada zadetih cela vrsta zasebnih hiš. Ubitih je bilo 400 ljudi, okrog 1400 pa nevarno ranjenih.

V neko zaklonišče je padla bomba skozi cev za zračenje. Od 1000 ljudi jih je bilo 14 mrtvih in 40 ranjenih.

Prav gotovo je ta napad nemških letal povzročil v Londonu veliko škodo, kakor pa se zadržuje, vojaški objekti niso bili resno prizadeti.

Po angleških poročilih je bilo sestreljeno dne 7. septembra 88 nemških letal, 22 angleških pa pogrešajo.

Nemci pa pravijo, da je bilo uničenih dne 7. septembra 93 angleških in 26 nemških letal.

Angleži nad Nemčijo.

V noči od 7. na 8. september so angleška letala metala bombe na razne vojaške objekte in na električno centralo ter na bencinska skladišča na

ozemlju Berlina. Nadalje so napadla železniške objekte v Mannheimu in razna letališča, kjer so povsod metala bombe

na nemška oporišča, zlasti v francoski luki Boulogne sur Mer, kjer so angleške bombe razdejale glavno pristanišče.

Hitler napoveduje vpad v Anglijo

Dne 4. septembra je bil v Berlinu shod nacistične stranke, na katerem sta govorila Hitler in Göbbels, vzpodbujajoč narod, da žrtvuje za zimsko pomoč, ki je pričela 1. septembra z zbirko.

Hitler je pri tej priliki rekel: »Angleži so se pripravili za vojno, ki naj bi trajala tri leta. Jaz sem pa rekel Göringu, naj pripravi vse potrebno za petletno vojno, ne zato, da bi vojna trajala tako

dolgo, ampak da bomo zmagali, pa naj pride kar hoče. Angleži se vprašujejo, kdaj bodo Nemci vendar že prišli? Naj bodo mirni in naj vedo: Oni bodo gotovo prišli. — Če bodo Angleži na naše kraje vrgli dva, tri, štiri tisoč bomb, naj vedo, da bo padlo na njihova mesta 100, 200, 400 tisoč naših bomb. Če hočejo oni rušiti naša mesta, jim bomo mi njihova zbrisali z zemljevida.«

Churchill o položaju Anglije

Dne 5. septembra je govoril Churchill o položaju. Omenil je angleško-ameriški dogovor glede odstopa oporišč na angleških otokih ob vzhodni ameriški obali in izročitev 50 ameriških rušilcev Angliji. Ta dogovor, je rekel Churchill, je ohranil vse prijatelje Anglije na svetu. Anglija je bila vedno za to, da dobi Bolgarija južno Dobrudžo in tudi postopanje z Madžarsko po svetovni vojni Churchill ni odobraval, toda spremembe, ki se vrše sedaj na jugovzhodu Evrope, bo priznala Anglija samo tedaj, ako so s tem soglasne prizadete države. — Pri napadih na Anglijo so Nemci doslej porabili mnogo več svojih sil, kot pa so smatrali Angleži za potrebno, da jih zastavijo za svojo obrambo. Tudi ako bi Nemci napadli s trikrat večjo silo, se jih bo mogoče uspešno ubraniti. Angleško

letalstvo je že skoro enako močno kot nemško. Doslej je Anglija izgubila 558 letal. Letalski napadi so zahtevali doslej 1075 človeških žrtev, to je dvakrat toliko kot prometne nesreče v istem času. Poškodovanih je bilo 800 hiš. Vlada bo izvedla zavarovanje zoper škodo povzročeno po letalskih napadih in na ta način omogočila, da bodo prizadeti dobili popravljeno vso škodo s skupno pomočjo. — Angleži morajo vedno računati z vpadom Nemcev v Anglijo, toda ako je Nemcem šla trda z vpadom v juniju, bo to v septembru še dosti težje. — V Sredozemskem morju je nadmoč Anglije očitna. Angleške ladje plovejo mimo Italije, ne da bi trčile ob sovražnika. — Anglija ponavlja svoje jamstvo Grčiji, ako bi bila napadena in ako bi smatrala za potrebno, da se brani.

Akcije angleške vojne mornarice v Sredozemskem morju

Angleška admiraliteta poroča, da je angleško brodovje pretekli teden izvedlo akcije velikega obsega po vsem Sredozemskem morju, ne da bi se mu bil sovražnik postavil po robu. Na potu med Sicilijo in afriško obalo je angleška podmornica »Pavian« s torpedi zadela eno križarko in enega rušilca. Italijansko brodovje je bilo od angleškega oddaljeno 150 milj, ko pa je angleško brodovje krenilo proti italijanskemu, se je to zateklo v luko Tarent. — Nadalje so angleška letala zbila več italijanskih letal ozir. nemških strmoglavcev ter napadla italijanska oporišča na Sardiniji. Angleške vojne ladje pa so obstreljevale letališča in pristanišča na otočju Rhodos, ki je italijanska posest ob turški obali. Pri tem so bili uničeni trije italijanski torpedni čolni.

Bombe na Italijo.

Severno italijanska mesta so predmet angleških letalskih napadov. Zlasti se pojavljajo angleška letala nad Turinom

in Milanom, kjer je sedež letalske industrije. Angleška poročila javljajo, da so bile tovarne letalske industrije ponovno zadete in nekateri objekti porušeni.

Italijani poročajo o uspešnem poletu svojih letal nad Sredozemskim morjem, bombardiranju angleških konvojev in potopitvi cele vrste trgovskih ladij. Nadalje javljajo tudi poškodovanje oz. potopitev dveh angleških križark. Italijanska letala so metala bombe tudi na angleška suhozemna oporišča v Afriki in Haifi na petrolejske naprave.

Italijansko poročilo pravi, da so italijanske vojne ladje zadnje dni, kljub burji, iskale angleške vojne ladje, da bi se z njimi spoprijele, pa jih niso našle.

Manevriranje se je vršilo južno od luke Tarent in proti Malti. Nad Malto so se zopet izkazala italijanska letala, ki so z bombami zadela celo neko podmornico.

Potopljene ladje

Nemci poročajo, da so v avgustu potopili 503.000 ton angleških ladij, od začetka vojne pa že 4.323.000 ton.

Iz švedskih virov pa poročajo, da je bila v bližini švedske obale potopljena nemška ladja »Marion« s 3500 vojakov, od katerih se jih je rešilo samo nekaj okrog 300. Ladjo, ki je plula na Norveško, je torpedirala neka angleška podmornica.

Nemci poročajo, da je dne 7. septembra neka njihova podmornica potopila 5 trgovskih parnikov s 33.400 tonami, en parnik pa poškodovala. V noči na 7. september pa sta dva torpedna čolna potopila 3 parnike z 11.000 tonami. Neko ladjo, ki so se je polastili Nemci, so Nemci potopili, ko so opazili angleške vojne ladje.

Angleška admiraliteta pa je javila potopitev dveh angleških rušilcev.

Angleži poročajo o potopitvi dveh nemških parnikov v Severnem morju.

Sporazum med Romunijo in Bolgarijo je podpisan

Manifestacije v Sofiji

Sporazum med Bolgarijo in Romunijo o odstopu južne Dobrudže je bil podpisan v Craiovi dne 6. t. m. Dne 15. septembra bodo bolgarske civilne oblasti prevzele upravo v odstopljenem ozemlju, dne 20. septembra bo vkorakala vojska. Manjšine se morajo preseliti v 3 mesecih.

V Sofiji so bile te dni velike manifestacije. Ljudje so prišli pred nemško in italijansko poslaništvo in so klicali Nemčiji in Italiji.

Doma in po svetu

Koliko bo plačala Slovenija letno vsled podražanja moka? Nova moka bo stala din 5.—, bela pa din 9.— kg. Slovenija mora uvoziti letno najmanj 12.000 vagonov pšenice oz. žita. Dočim je v letu 1939/40 izdala v ta namen 250 milijonov dinarjev, bo morala v l. 1940/41 vsaj 600 milijonov dinarjev. Torej bo moralo njeno prebivalstvo vsaj 350 milijonov več zaslužiti samo za kruh. Ali pa bo to tudi v stanju?

30 milijonov dinarjev za nakup žita je odobrila dravska banovina tako, da bo preskrba s kruhom čez zimo in na spomlad zagotovljena. Za odkup pšenice v Sloveniji je pooblaščen Gospodarska zveza. Vendar bo mogla v Sloveniji prisilno odkupiti samo okrog 300 vagonov pšenice.

Kdo kupuje v Sloveniji pšenico? Odkup pšenice v Sloveniji bo po nalogu banske uprave in Prizada, ki ima edini pravico odkupa, vršila Gospodarska zveza. V dravski banovini Prizad sploh ne bo interveniral. Odkup pšenice se vrši na predlog aprovizacijskih ustanov, ki jih je banovina določila za preskrbo prebivalstva.

Za pšenico zahtevajo uradno ceno, za rž pa kakor se jim zdi. Zadnje čase prakticirajo žitni spekulant tako, da ne prodajo pšenice, ako ne kupiš primerne količine rži. Za pšenico zahtevajo samo uradno določeno ceno, zato pa navijejo ceno za rž tako visoko, da je več kot preplačana. Na ta način znajo spekulant izigravati uredbo o maksimiranju cen pšenice in moki. Počakajmo, kaj bodo ukrenile proti temu oblasti.

Nova delegacija v Italijo zaradi prediva. V Italijo je odpotovala delegacija, da se pogodi za nakup prediva za tekstilno industrijo. V delegaciji so: predsednik Vlado Ilić, člani: Horvic, dr. Golia, Ivančić, Tobolski in Sirc in za zunanjo trgovino dr. Krstić. Italijanski prodajalci so namreč preveč dvignili cene.

Pripravlja se nova naredba za organizacijo gospodarskih združenj. Vlada izdeluje naredbo o prisilnih združenjih raznih gospodarskih panog. Glede organizacije v vladi še ni soglasnosti. Ta združenja bodo skrbela za organizacijo produkcije. Bavila se bodo z uvozom in izvozom blaga ter tudi z organizacijo notranjega prometa. Hrvaška združenja bodo avtonomna v svojem poslovanju.

Proti centralizaciji — za centralizacijo. V Splitu je bila likvidirana glavna bratavska skladnica in njeni posli preneseni v Zagreb. V Splitu so s tem prav gotovo zadovoljni.

Na sodelovanje vabi ZZZ vse strokovne organizacije za poboljšanje delavskega položaja. Strokovne organizacije bodo na to odgovorile same, vendar se ne smejo izogniti. Petain je preobnovil svojo vlado. Baje je izločil iz vlade vse osebe, ki niso po godu Nemčiji, s katero se misli pogajati radi preselitve vlade v Pariz in raznih drugih želja.

Francoska vlada in francosko javno mnenje. Del francoskega časopisja polemizira s tistimi Francozi, ki ne jemljejo sedanjih vladinih reform resno, ampak so mnenja, da bo po končani vojni zopet uvedeno svobodno gospodarstvo, načrtno in dirigirano pa odpravljeno. Listi pišejo, da se motijo tisti, ki smatrajo vladine reforme za prehodne. Kajer je vidi, je v Moskvi zanikajo, da bi se pripravljala zveza Rim-Berlin-Moskva-Tokio. To vest so razširili japonski listi.

95.000 nepoljedelskih rodbin ima Slovenija po statistiki s. Filipa Uratnika, poljedelskih pa 142.000.

Samo 4 silose za rezervno hrano bomo dobili v Sloveniji, v zetski banovini jih bo 22 in tudi na Hrvaškem enako število.

Novo planinsko pot na Ojstrico v Savinjskih Alpah je zgradila podružnica SPD v Celju. Stala je 20.000 dinarjev. S tem je dostop na Ojstrico znatno olajšan in morejo gori tudi nehribolazci. Dne 1. septembra so pot otvorili. Hribolazci pa so bili presenečeni, ko so ta dan na vrhu merili na prostem 4° C pod ničlo.

Oplenjena smrtno ranjena žena, Marija Bazinova iz Hotederske se je smrtno ponesrečila na vožnji v priklopi motocikla, ki ga je vozil njen sin. Nesreča se je zgodila pri Gornjem Logatcu. Bazinova je imela s seboj v aktovki okrog 50.000 dinarjev, izkupiček od neke kupčije, ki pa si ga je po nesreči nekdo prilastil, ki je »prišel na pomoč«.

70 letnico obstoja je praznovala Zvezna organizacija Saveza grafičnih radnikov Jugoslavije v Zagrebu. V okviru prireditve je bila razstava grafične umetnosti in par koncertov, na katerih sta sodelovala pevski zbor grafičarjev »Sloga« iz Zagreba in »Jedinstvo« iz Beograda, mandolinisti iz Zagreba in godbeni kvartet iz Ljubljane. Na koncertni prireditvi je bilo 4000 obiskovalcev. Prireditve je imela tudi svoj poseben pomen, ker se je vršila v času, ko vladajo tudi na Hrvaškem razmere, ki niso naklonjene svobodnim strokovnim organizacijam.

Uprava Delavske zbornice v Sarajevu ni bila razpuščena, kot smo zadnjič poročali, ampak je bil imenovan samo komisar, ki nadzira delo uprave.

Toliko je brezposelnih, ljudje pa umirajo od izmučenosti pri delu. V Zagrebu je v prvi polovici avgusta umrlo 10 oseb od onemoglosti oz. telesnega izčrpanja pri delu. Tako pravi poročilo mestnega zdravstvenega urada. Krivdo na tem nosijo delovni sistemi, mehanizacija obratov in priganjanje v akordu, ki delavca izčrpa, zlasti ako nima dobre hrane. Postavljanje rekordov pri delu je nesmisel, ker tako delo ugonablja tudi najmočnejšega človeka, kaj šele ostale, šibkeje, ki niso nobeni junaki dela, ako se na podlagi doseženih rekordov zahteva tudi od njih vedno višja povprečna storitev. Ali bi ne bilo prav, ako bi podaljšali življenje onim, ki vsled telesnega izčrpanja pri delu umirajo, na ta način, da bi poleg vsakega izmed njih namestili v proizvodnji še po eno delovno moč?

Mleko po din 4 liter so pričeli prodajati v Beogradu kmetje iz okolice. O tem poroča vse beograjske in tudi slovenske časopise, pa smo mislili, da je prav, ako to ponatisnemo tudi za naš list.

Smederevsko grozde, dostavljeno do nemške meje, prodajajo po 26 RM za 100 kg ali po din 3,85 za kilogram.

Bombaž bomo dobili celo iz Egipta, tako zatrjujejo. Tekstilni delavci bi radi videli, ako bi bil bombaž že tu.

»Hrvatski dnevnik« poroča, da je bil kaplan Miklaužič kaznovan na 500 dinarjev globe in da je to globo plačal zanj sam knezoškof dr. Stepinac v Zagrebu.

Kdo so krivci francoskega poraza? »Slovenec« jih pozna: framasoni in ljudska fronta. V št. 36 »Delavske pravice« pa piše dr. T. Furlan v podlistku pod naslovom »Po katastrofi to-le: »Vojaški poraz! Kdo je njegov prvi krivec. V čisto strateških zadevah prav gotovo generalni štab. Za tega je znano, da je bil od Focha naprej trdno v katoliških rokah. General Weygand je bil Fochov adjutant... Toda ne samo šefi, tudi podšefi, vsi do podoficerjev so bili sami gojenci jezuitskih zavodov. L. 1923. mi je ob posetu nekega takega zavoda v Parizu razkladal eden od sedanjih vodilnih naših katoliških politikov takratno stanje v francoski vojski: »Za Božič je pristopil k mizi Gospodovi sam generalissimus in dvesto generalstabsnih oficirjev. Nič ne more postati generalstabsni oficir, kdor ni prišel iz jezuitskih kolegijev. — V prihodnjih letih se lotimo podoficerškega kadra. Vojska je trdno v naših rokah.« Ali

Odkritje spomenika kralju Aleksandru v ljubljanski Zvezdi

V petek je bil odkrit spomenik pokojnemu kralju Aleksandru I. sredi ljubljanske Zvezde na Kongresnem trgu. — Odkritje je bilo slovesno. Zagrinjalo s spomenika je spustil pokojnikov sin Nj. Vel. kralj Peter II. Slavnostni govornik dr. Pipenbacher je opisal življenje kralja, ki je bil 1934 v Marselju nasilno umorjen. — Župan mestne občine je prevzel

spomenik v varstvo občine. — Odkritja se je udeležil Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vel. princ Pavle in soproga. Od vlade dr. Korošec in drugi dostojanstveniki, zlasti ljubljanski. Odkritje se je izvršilo v obsežnem okvirju večjih slavnosti, katerega se je udeležilo ogromno ljudstva. — Sodelovala so razna društva in vojaštvo.

Uspehi in neuspehi enoletne vojne

Reuter poroča: Nemci beležijo uspehe predvsem s svojim nenadnim nastopom proti malim državam, ki so imele nemška jamstva. Te države tudi niso hotele sklepati pogodb z Anglijo za slučaj napada, zaradi česar ni bila mogoča obramba. Anglija tudi ni imela dovolj kopne vojske. Kajti s Francijo je imela pogodbo, da bo svojo akcijo izvajala predvsem samo na morju in v zraku. — Toda francoska vojska in njeno vodstvo se je precenjevalo in tako je moralo priti do zloma, ki se je končalo z odvozom angleških čet iz Francije. Na tej podlagi je bilo zasnovano sodelovanje s Francijo tudi v kolonijah, zato je nujno moralo priti tudi tam do neugodnih posledic. — Toda stanje v kolonijah se boljša, ker kolonije znova pristopajo k zvezi. Pozicija Anglije za obrambo se s tem ni poslabšala, ker je sedaj morala tudi ona

usvariti kopno vojsko. Da se ji je to posrečilo, se ima zahvaliti svoji mornarici, ker jo je ta mornarica obvarovala predčasne napade, obenem pa s svojo blokado preprečila dovoz surovin Nemčiji in Italiji. Vsekakor bo morje odločilnega pomena. V zraku je vidna nadmoč Nemčije. Göring je obljubil, da bo uničil z letali angleško mornarico, kar se mu pa do sedaj še ni posrečilo. Že nad mesec dni se skuša z letali zlomiti odpor angleškega naroda in uničiti angleško industrijo. Ti računi so bili napačni. Nemško letalstvo je v tem mesecu zgubilo 1000 letal. Zgube so občutne tudi za Anglijo, toda proizvodnja letal v Angliji stalno rase ter bo Anglija dobila premoč tudi na tem področju. To tem lažje, ker je Anglija vedno računala s triletno vojno.

Težki dnevi Švice

Če hočemo razumeti ozadje sedanjih težkoč pri preskrbi z živili in drugimi potrebščinami, je treba samo malo pogledati, kako je v drugih državah v Evropi in kaj pišejo o tem v časopisih.

Posebno hudo se godi tudi Švicarjem. Znani tednik »Die Weltwoche« pravi v svoji številki v članku »Švica po enem letu svetovne vojne« sledeče:

»Z gospodarskega zreliska je bodočnost za nas neugodna. V tem oziru se je po vstopu Italije v vojno položaj za nas zelo poslabšal. Praktično so s tem naše zveze preko morja prekinjene. Čeprav smo nevtralni, smo sedaj vendar postali žrtev angleške blokade. Naš gospodarski položaj pa se je še bistveno

poslabšal s polomom Francije. S tem smo zgubili soseda, ki je bila naša dobaviteljica, tako da smo na primer za nakup premoaga danes navezani samo na Nemčijo. Ta pa si pusti — kar je z nemškega zreliska razumljivo — svojo monopolno pozicijo drago plačati.«

Boj za Indokino

Kitajci groze z vpadom v Indokino

Baje sta se francoska in japonska vlada dogovorile, da bo Japonska dobila vojaško oporišče v Indokini. Čunkajšek izjavlja, da bo v tem primeru njegova vojska takoj napadla Indokino.

Smrtna kazen za veleizdajalca. DNB. Ljudsko sodišče v Berlinu je dne 13. junija 1940 obsodilo 53 letnega Mauritza Samsona radi veleizdaje na smrt. Samson je bil dne 30. avgusta obglavljen. Obsojeni je po naročilu tuje države večkrat potoval v Nemčijo, da bi zvedel za vojaške tajnosti.

Moskovsko vseučilišče ima sedem fakultet. Na vseučilišču bo poučevalo v novem šolskem letu 400 profesorjev.

Na vožnji z letalom se je ubil predsednik ameriške republike Paraguay, Estegaribia. Žrtev nesreče je postala tudi njegova žena in še par potnikov.

Mehiška vlada bo izplačala inozemskim lastnikom petrolejskih vrelcev, ki so bili podržavljeni, odškodnino 17,7 milijard mehiških peset. Tako je razsodilo mehiško sodišče. Proti sodbi ni priziva. Izgleda pa, da lastniki petrolejskih vrelcev s tem niso zadovoljni, zato bodo najbrž v Mehiki rovarili politično naprej, ako bi se jim posrečilo, da bi spravili na krmilo kakšen nov režim, ki bi jim vrnil njih imovino.

Zane Grey:

Mož iz gozda

149

»Mislim, da je doma«, je odvrnil Mulvey.

»Doma? Kje pa je zdaj doma?«

»No, utaboril se je tam zunaj, na Auchinclossovi farmi«, je odvrnil Mulvey. Njegov glas ni bil posebno čvrst, a njegov pogled je bil odločen in buden.

Las Vegas je trepetal z vsem telesom, kakor da ga premaguje huda jeza. Lica so se mu spreminjala v belo in rdeče, kar je dajalo njegovemu obrazu ne navadno barvo.

»Jeff, ti si dolgo časa služil staremu Alu in slišal sem o vajinih sporih«, je rekel Las Vegas. »To me sicer nič ne briga... Toda, ti si tudi Miss Helen oćiganil.«

Mulvey ni skušal tajiti. Počasi je požiral slino. Njegove roke so se začele tresti in postajal je vedno bolj bled. V Las Vegasovih besedah ni bilo toliko pomena, kakor v njegovem pogledu; in ta pogled je objel zdaj tudi Mehikanca.

»Pedro, ti si eden izmed starih Beasleyjevih ljudi«, je rekel Las Vegas obtožujoče. »In — ti si bil tudi eden izmed tistih štirih mehiških psov, ki —«

Tukaj je cowboy pogoltnil svoje besede kakor kakšen strup. Mehikanec je očito priznaval svojo krivdo in svojo strahopetnost. Začel je blebetati.

»Jezik za zobel«, je siknil Las Vegas z divjim in pomembnim sunkom svoje roke, kakor da hoče uda-

riti. A navzoči so takoj uganili, kaj ta kretnja pomeni. V panični zmešnjavi se je družba razdelila in se stisnila po kotih na obe strani, tako da je v ozadju prerekaajoče se trojice ostal prazen prostor.

Las Vegas je čakal. A vidite je bilo, da se Mulvey obotavlja. Mehikanec je kljub svoji splašljivosti bil videti precej nevaren. Njegovi prsti so se zdržali, kakor da bi nekdo vlekel za kite njegovih rok.

Bil je trenutek napete negotovosti — dovolj dolg, da se je Mulweya preizkusilo in ugotovilo njegovo popolno nemoč — ter je Las Vegas s porogljivim smehom obema obrnil hrbet in stopil k točilni mizi. Njegova zahteva po steklenici pijače je na krčmarja Turnerja tako delovala, da je kar odskočil in je s tresočima rokama postavil steklenico predenj. Las Vegas si je natočil poln kozarec, medtem ko je njegov ostri in budni pogled počival na razpraskanem starem zrcalu, ki je viselo na steni za točilno mizo.

Način, kako je možem, ki jih je še ravnokar izzival na dvoboj, obrnil hrbet, je jasno kazal, v kakšni šoli je bil Las Vegas vzgojen. Če bi bili ti možje enakovredni nasprotniki njegovega razreda, bi jih ne mogel tako prezirati. Tako pa, ko sta Mulvey in Mehikanec oba hkrati sunkoma prišla za svoje samokrese, se je Las Vegas okrenil in ustrelil dvakrat zaporedoma. Mulweyjev samokres se je med njegovim padcem izprožil in Mehikanec se je zgrudil kakor izpraznjena vreča. Potem pa je Las Vegas s široko kretnjo segel po kozarcu, ki si ga je nalil.

V tem trenutku je planil v krčmo Dale, ki pa je takoj zadržal svoje hitre korake, zavil po strani proti

točilni mizi in obstal. Vrata se še niso ustavila v svojih tečajih, ko so pod novim sunkom zanihala na znotraj in pustila v lokal Helen Raynerjevo, blede in s široko odprtimi očmi.

Las Vegas je začel kleti, stopil je z dolgimi koraki k Daleju in ga je sunil iz krčme.

»—! Kaj pa iščete tukaj?« je rezko zakričal. »Mar ni vaša naloga brigati se za to dekle?... Potem pa storite, vi dolgi Indijane! Pa ji še dovoli, da teče za njim — in tvega svoje življenje! Skrbite za njo in za Bo, to zadevo pa prepustite meni!«

Čeprav se je cowboy nad Dalejem še tako jezil, je še vendar s hipnim in ostrim pogledom premeril konje in može zunaj v poltemi. Dale je dvignil dekleta na svoje roke, se brez besede okrenil ter odšel in izgubil v temo. S povešenim samokresom v roki se je Las Vegas vrnil v točilnico. Turner ni več stal z dvignjenima rokama.

»Le vrnite se zopet vsak k svoji zabavi«, je zaklical cowboy in krožil s svojim samokresom. »To pa vam povem, da bi za vsakega bilo tvegano, kdor bi skušal lokal zapustiti.«

Po teh besedah je šel ritenski k točilni mizi, kjer je stala črna steklenica. Turner je zlezal izza točilnice in je začel mize in stole postavljati v red in kmalu na to so se navzoči z gotovo opreznostjo in neodločnostjo spet poprijeli svojih kozarcev in kvart. Značilno je bilo, da je med njimi in vrati ostal velik prazen prostor. Zdjaj pa zdaj je Turner postregel temu in onemu, ki je naročil pijače.

Iz naših krajev

CELJE

Ni mogel dočakati. Časopisje je zadnje tedne objavljalo vesti o žalostnih razmerah, ki vladajo v žitni trgovini. Mi sami pa smo bili priča, kako so ubogi trgovci morali stalno goviševati ceno moka. Pisalo se je tudi, da bo na primer nulerica prišla na din 8.50, če bo šlo tako dalje. Pa je v Celju nek trgovec, ki je imel v trgovini nekaj moka, čital te novice in je podražil beli moki ceno na din 8.50 za kilogram že 31. avgusta. Danes, ko to pišemo je 5. septembra, »grajzlarji« in mali trgovci jo prodajajo od din 5.75 do din 6.50, gori omenjeni gospod pa se smeji, da se je »Kam je zginil sladkor? Tako se sprašujejo konzumenti tudi v Celju. Javna tajnost je, da so si bogati sloji, pa tudi nekateri takozvani srednji sloji nakopili neverjetne množine dobrih stvari. Tako govorijo o nekem uglednem gospodu, da ima spravljeno doma okrog 300 (tristo) kilogramov sladkorja. Moke, masti, olja in drugih dobrot pa tudi toliko, da bi mu marsikateri mali trgovec zavidal. Takih sličnih gospodov in gospe je pri nas še na kupe.

Razburjeni gospod direktor! Zaupniki nekega večjega celjskega podjetja (tovarne) so se zglasili pri g. direktorju in ga zaprosili, naj bi jim povisal mezde. Draginja narašča, podjetje pa se ne gane. Gospod so se zelo razburili. Minimalna mezda znaša din 2.50, delavci pa dobijo vendar več. Sicer je res, da se je moka, mast, olje, itd. podražilo, sladkorja je zmanjkalo itd.

Kakšen odgovor so dobili delavci od gospoda direktorja, si lahko mislimo. Pomaga samo organiziran skupen nastop! Dolžnost slehernega delavca je, da postane član svobodne strokovne organizacije. Noben direktor si potem ne bo upal na tak način reševati prošnje delavstva. Eden za vse.

HRASTNIK

Se ena cerkev v našem kraju. Kakor se nam poroča, nameravajo v naši dolini zgraditi še eno cerkev in to na dolnjem koncu doline. Sedaj se vršijo pogajanja radi nakupa primerne prostora. Poleg cerkve pa hočejo zidati tudi prosvetni dom in ograditi športni prostor. Izve se, da bodo to akcijo podprli z velikimi zneski naši krajevni petičniki. — Pri tej priliki bi priporočili gospodom akcionarjem, ki bodo financirali te zgradbe, da naj skrbje za upoštevanje socialne zakonodaje v svojih podjetjih in pa, da denar, ki so si ga prihranili na račun delavcev radi neupoštevanja socialne zakonodaje in ker so plačevali majhne mezde, vsaj deloma dajo na razpolago za zgradbo stanovanjskih hiš za delavce, ki bi tu radi stanovali vsaj v nekoliko bolj prijaznih stanovanjih, ne pa kot sedaj, v podrtjih.

Hrastniki steklarji na zlet v Rogaško Slatino. Strokovna organizacija v steklarni priredi dne 15. septembra zlet v Rogaško Slatino. Zeleti je, da se tega zleta udeleži delavstvo v čim večjem številu. Vsak, ki se ga bo udeležil, naj se prijavi zaupnikom.

Zakoncema brez otrok nudim ceneno stanovanje. Naslov se izve v trafiki g. Jakoba Kneza.

ZAGORJE OB SAVI

Pod kritiko. Pred tednom dni je občinska uprava razglasila, da bo upokojujencem prodajala moko po znižani ceni kg din 3.75 do din 4.25. Na določeni dan je prišlo veliko število upokojujencev, vdov in sirot po to »poceni« moko. Ali kakor je že običajno pri nas, da se vsaka dobro zamišljena akcija spremeni v slabo, tako se je tudi pri tej moki zgodilo. Dobili so jo tudi taki upokojujenci, ki živijo v dobrih gospodarskih razmerah, recimo, da so posestniki, ali pa imajo visoko pokojnino, ali pa sorodstvo na visokih mezdah položajih. Ni pa dobilo moke mnogo tistih upokojujencev in občinskih rev, katerih mesečni dohodki znašajo od din 100 do din 300, čeprav so dobili nakaznice, ker je moka zmanjkala. Res je graje vreden tak socialni odsek, ki ne zna razdeliti moke po številu nakaznic in ne zna preudariti, kdo je bolj potreben in kdo ne.

STUDENCI PRI MARIBORU

Razpisana je služba občinskega stražnika in mesoglednika, najbrž bo prosilcev dovolj. Za stražnika naj se namesti človeka, ki bo energično skrbel za nočni mir, ostalo pa itak opravijo orožniki.

Občina nima denarja. Na zadnji občinski seji v avgustu je poročal tudi občinski blagajnik s. Pušnik o finančnih težavah občine. Občina ne dobi denarja, ker ljudje ne plačujejo davkov, davkarja pa krije najprej državne davke in šele kar ostane, odračunaj občini. — Ponemurba, ki so jo odkrili na občini predstavlja precejšen znesek, okrog 30.000 dinarjev. Izvršil jo je pobiralec občinske trošarine. Na to smo mislili, ko smo opozarjali julija meseca v našem listu na neke govorice. Takrat stvar še ni bila znana niti na občini, toda gospod nad občinskim uradom se je obregnil v »Večerniku« ob našega dopisnika, češ, da je kot kritik navadno predmetno strašilo. Naš dopisnik je imel prav. Dotičnega gospoda pa menda sedaj straši.

TISKOVNI SKLAD

Za tiskovni sklad so darovali: Novo mesto: Moretti Jos. din 5.—, Ljubljana: L. P. din 10.—, Maribor: s. Sterniša Anton iz Trbovelj je ob priliki izleta trboveljskih rudarjev v Mariboru zbral din 122.25.—, Neimenovani v Mariboru din 500.—, Iskrena hvala. Posnemajte!

LJUBLJANA

Kaj je s povečanjem ljubljanske bolnišnice? Že dvajset let je ljubljanska splošna bolnišnica pretesna. V letošnjem letu so že doslej sprejeli vanjo 25.000 bolnikov. Deloma je tudi res, da so drugi deli Slovenije z bolnišnicami premalo preskrbljeni, vendar bi morala biti ljubljanska bolnišnica že za sedanje potrebe vsaj za eno tretjino prostornejša. Vprašanje ljubljanske bolnišnice je eno najvažnejših.

Starosta slovenskih gledaliških igralcev Danilo Cerar (Anton) je včeraj praznoval petdesetletnico poroke z gospo Avgusto. Mladenec Danilo Cerar je bil rojen 15. julija 1858. Izučil se je čevljarstva in je pozneje prešel zaradi izrednih sposobnosti h gledališču. Včasih je nastopal tudi pri delavskih kulturnih prireditvah. Vpokojeni Danilo je v Ljubljani splošno znan

MARIBOR

Kako je poskrbljeno za naš vsakdanji kruh?

Iz vrst pekovskih mojstrov smo prejeli: Konzument je upravičen, da zahteva čim cenejši kruh, toda cena moka je tako visoka, da cenejši kruha najbrž za dolgo dobo ne bo več dobili. Ržena moka stane sedaj din 5.70 za kg. Kako naj pek peče kruh iz te moke za din 4 kg? Belo moko je dobili le z veliko težavo. Večji kvantum kupiš franko hiša po din 7.75 za kg. Kakšen kruh naj pek peče, da bo kril izdatke za moko in ostale stroške ter da kruh ne bo predrag?

V ponedeljek, dne 9. t. m. stopi v veljavo nova uredba o mlečju pšenice in o »narodnem kruhu«. Praksa bo pokazala, kako je s to uredbo.

Zaupniki tvrde Hutter so imeli posvetovanje preteklo nedeljo dne 8. t. m. v dvorani v Sodni ulici 9. Zaupniki vodijo brigo o položaju delavstva v tovarni, le žal, da jih delavstvo pri tem delu ne podpira, ampak raje posluša ljudi, ki smatrajo za svojo nalogo, da v teh časih tolčejo po zaupnikih, namesto, da bi jim bili, korajžni kakor so, v oporo. Menda se ti ljudje ne zavedajo, da s tem, ako jemljejo čast in zaupanje izvoljenim delavskim zaupnikom, škodujejo tudi sami sebi. Ker delavci, ki niso idejno trdni, hočejo videti samo uspehe, s katerimi jim pa tudi radikalni govorniki ne morejo postreči. Posledica je, da potem ne zaupajo ne enim, ne drugim in postanejo najboljše orodje v rokah reakcije. Zaupniki so hoteli pojasniti svoje stališče tudi delavcem, ki so zvedeli za ta sestanek in prišli poslušati, kaj bodo zaupniki predlagali in sklenili, toda oblast je omejila dostop na sestanek in tako zaupniki niso bili v staniu razpravljati o težnjah delavstva pred večjim forumom.

Pekovski pomočniki so zborovali v nedeljo, dne 8. t. m. Gre za povišanja mezd v sled naraščanja draginje in pa radi dela po novi uredbi.

Delavci v delavnici drž. žel. so imeli prosto od 6. do zaključno 8. t. m. Uprava je prihranila na kurjavi, ker ni bilo treba kuriti kotlov v soboto, ko se dela itak samo 6 ur. Delavci pa bodo morali soboto doprinese v treh zaporednih sobotah, vsakokrat po 2 uri.

Težavna vožnja. — Vožnja po državni cesti iz Maribora proti Slovenski Bistrici je gotovo najbolj težavno doživetje, ki si ga človek more misliti. Tako nam je pripovedoval tudi naš naročnik-kolesar, ki se je pred par dnevi vozil na kolesu iz Hoč proti mestu. Na cesti so ravno tedaj cestarji krpali kotanje. V to svrhu so čistili obcestne jarko in mivko, ki jo je voda splavila s cestišča v enem letu, pokladali nazaj na cesto in v kotanje. Posledica je bila, da se je na že itak prašni cesti za vsakim avtomobilom dvigali še večji oblaki dima.

Mivka iz obcestnih jarkov je res najbolj primeren material za popravo kotanjaste ceste.

Tlakovani hodnik na Trgu Svobode med gradom in promenado na Aleksandrovi cesti je na enem mestu tako globoko vdrt, da ob dežju nastaja tam široka mlaka vode, ki se ji morajo pasanti izogibati. Potrebno bi bilo tisti del hodnika dvigniti. Sploh je ves Trg Svobode nujno potreben regulacije, kar pa je v zvezi s postavitvijo spomenika Kralju Aleksandru, ki naj bi po načrtu prišel na ta trg. Zanj je zbrano baje 800.000 din in bi moralo polovico del biti že letos izvršenih, slavnostno odprtje bi se pa po svoječasnem zatrdilu moralo izvršiti prihodnje leto. Kakor pa zdaj izgleda, bomo na spomenik še dolgo čakali, zato bi ne bilo odveč, če bi nam vsaj hodnik popravili.

Glasbeno društvo žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru priredi v nedeljo, dne 15. septembra t. l. s pričetkom ob 14. uri na vrtu gostilne Šunko v Radvanju velik vrtni koncert kot zaključno proslavo 15-letnice obstoja društva. Igra kompletna društvena godba pod osebnim vodstvom kapeljaka g. M. Schönherrja. Med izvajanjem godbe razna zabava kakor: nagradno streljanje, šaljiva pošta, ples itd. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Umrla je po težki bolezni kand. filozofije Boženka Škapinova, hčerka g. dr. Karla Škapina. Na zadnji poti, dne 6. septembra t. l., so jo spremili številni pogrebci. Žalujočim naše sožalje!

Tovorni avto je prevrnil motocikel s prikolico na Meljski cesti, dne 8. t. m. dopoldne. Lastnik motocikla in njegov spremljevalec sta bila lažje poškodovana.

Zopet smrtna nesreča na glavnem kolodvoru. V nedeljo, dne 8. t. m. ob pol 7. uri zjutraj se je smrtno ponesrečil na glavnem kolodvoru 60 letni železničar

mož, ki vzbuja pozornost s svojo svežostjo, s katero šeta po promenadah, kljub temu, da ima 82 let. Tudi njegova soproga je bila simpatična igralka. Obema želimo največ zdravja!

Redni letni občni zbor Planinske in izletniške zadruga »Prijatelj prirode«, reg. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, bo v petek, dne 20. septembra 1940 ob 20. uri (8. uri zvečer), Miklošičeva cesta 22-I. Na dnevnem redu je poročilo in čitanje letnih zaključkov za leto 1938 in 1939; sklepanje in odobritev računskih zaključkov; izprememba pravil zadruga; volitev novega odbora in nadzorstva; razni predlogi in slučajnosti. — Če bi občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, je pol ure kasneje sklepčen ob vsakem številu navzočih članov z istim dnevnim redom. — Načelstvo.

no delo je odpravljeno, kar je treba samo popraviti.

Čim globlje lezemo v težke čase, tem bolj trdno je moje prepričanje, ki mi je zadržano v srcu, da samo delavsko gibanje, njegovi ideali, njegov boj za boljše življenje človeštva v znamenju socializma more primesti rešitev. Mnogo je dandanes delavcev, ki operirajo z radikalnimi gesli, pa nimajo naročnega delavskega lista in v organizacijo se zatekajo samo po potrebi, ostalo pa, tako se nadejajo, jim bo prinesel ta ali oni odrešenik. Da bi že tudi ti spoznali, da je socializem in njegovo gibanje nekaj več kot nezadovoljnost in da v današnjem času moramo vršiti predvsem svoje dolžnosti do gibanja, ki se bori za socializem, za svobodo, delo in kruh.

Zakaj preteklo nedeljo ni bilo kruha? — Poročali smo, da je dne 1. septembra zmanjkalo kruha v našem mestu. Od nekega pekovskega mojstra smo dobili obvestilo, da so peki dan poprej napekli kruha kot še nikoli, toda ljudje so ga kupovali kot blazni, ker se je med njimi razširila vest, da je zmanjkalo moka in da v ponedeljek sploh ne bo dobili kruha.

Kruh iz nove moke. Gospodinj, ki so pekle kruh iz moka, ki je pretekli teden dal na razpolago mestni magistrat, pravijo, da jim peka ni uspela. Testo ni vzhajalo in kruh je ostal čisto nizek. Temu je gotovo vzrok moka, ker je še presveža. Strokovnjaki naj bi povedali, kako naj se peče kruh iz take moka.

Zemlje in kifelci se bodo podražili s ponedeljkom, dne 9. t. m. od din 0.50 na din 1. Vsled tega je pričakovati z gotovostjo, da bo konzum peciva padel in ni izključeno, da bo marsikakšen pomočnik v tem slučaju zgubil svojo zaposlitev.

Vino bo drago. V Slovenskih goricah se oglašajo kupci, ki ponujajo za staro vino po din 7 liter. Tako visoke cene vino še ni imelo. Kdor bo letos hotel utopiti svoje skrbi v vinu, ga bo drago stalo.

Jabolka plačujejo letos po din 2.60 do 2.70 za kg in to zgodnje vrste. Pozna jabolka bodo najbrž še mnogo dražja. Tudi sadja si revni ljudje letos ne bodo mogli privoščiti.

Kako kupujejo naše gospodinj? Mestno tržno nadzorstvo je objavilo tržne cene dne 7. septembra t. l. Na trgu prodajajo kmetje: krompir kg din 1.50 do 1.75, čebulo po din 3 do 4, česen po din 6 do 10, zelje (glava) po din 0.50 do 3.50, kisto zelje kg din 5, kumarce za vlaganje komad po din 0.25 do 1.50, zelena paprika (4 do 6 kom.) din 1, karfiola kom. din 2 do 10, ohrovt komad din 0.50 do 2.50, zelena kom. din 0.50 do 3, hren kg din 7 do 9, paradižniki din 3 do 5, peteršilj (šopek) din 0.50 do 1, glavna salata komad din 0.50 do 1.50, endivija komad din 0.50 do 1.50, radič kupček din 1, špinaca kupček din 1, por kom. din 0.50 do 1, korenje kupček din 0.50 do 1, koleraba 2 do 4 komade din 1, fižol v stročju din 2 do 4, grah kupček din 1, grah luščen liter din 10 do 12.50, redkev komad din 0.25 do 0.50, majaron šopek din 0.50 do 1, pesa kupček din 1. — Sadje: jabolka din 4 do 7, hruške din 8 do 16, slive din 8 do 10, črnice liter din 2.50, breskve din 10 do 20, maline din 4 do 4.50, grozdje din 12 do 16, brusnice din 10 do 11, orehi celi din 8 do 9, orehi luščeni din 24 do 25, limone din 0.75 do 1.50, ringlo liter din 3 do 4, šipek din 3, jagode liter din 15 do 17.50. — Ribe: Karpi kg 16, ščuke din 20, belice din 9 do 10, mreine din 14 do 15. — Mlečni izdelki: smetana liter din 10 do 12.50, mleko din 2 do 2.50, surovo maslo din 30 do 32, čajno maslo din 36 do 40, kuhano maslo din 40, domači sir din 10 do 12, jajca kom. din 0.80 do 1.25. — Perutnina: kokoši komad din 23 do 35, piščanci par din 24 do 70, gosi komad din 40 do 55, nuranj din 45 do 55, rače komad din 15 do 20, zajci din 10 do 50. — Krma: seno 100 kg din 100 do 120, otava din 70 do 80, pšenična slama din 40.

Ni skritih zalog pri trgovcih, ugotavlja mestni magistrat in pravi, vse gorostasne govorice o skritih zalozah so neutemeljene ter se hoče s tem ustvarjati zmedo. Vse zaloge živil pri trgovcih se stalno nadzirajo po pristojnih organih mestnega poglavarstva in se ni moglo do sedaj v nobenem slučaju ugotoviti prikrivanja živil ali zalog. Ravno tako so izmišljene vse govorice, da bi bil kateri izmed tukajšnjih trgovcev radi prikrivanja zalog aretiran.

Lastniki motornih vozil poziva predstojništvo mestne policije, da v slučaju preureditve svojega vozila na kako drugo pogonsko sredstvo (metan, lesno ogelje, nafto) o tem v roku 3 dni obvestijo predstojništvo mestne policije soba št. 4, ker bodo sicer občutno kaznovani.

JESENICE

Festivalski odmevi. Kakor smo že poročali, se je vršil nedavno na Jesenicah kulturni in športni festival, ki naj bi bil pokazal, kaj so delavci KID na kulturnem in športnem polju že dosegli. Ob priliki tega festivala se je od gotove strani nad vse povdarjalo sožitje in sodelovanje vseh članov tovarniške družine KID. Tudi so povdarjali velik pomen skupnega nastopa telovadcev, članov »Sokola« in »Slovenskih fantov«. Komaj je pa vsa stvar minula, pa so se že pričeli po časopisih prepiri, kdo je bil boljši in kdo slabši in vsi prepiri so izvenili samo v tem: ta sokol, ta slovenski fant. To je vendar daleč od sožitja! — Pa še nekaj je zanimivo. Med tem, ko so se dali v svojih listih ljudje tkzv. katoliškega prepričanja slaviti in hvaliti, koliko so k temu festivalu pripomogli, je pa njih lastni list »Gorenjec« — ki ima tudi rubriko »Na mejah«, (nazvano po prejšnjem jeseniškem listu JRZ), katera se piše in urejuje na Jesenicah — napadal ta festival kot tiranijo, moro itd. ter celo mašo, ki se je vršila v okviru festivala, opravičil kot potrebo, da ne ostanejo verniki brez maše, ne pa kot priznanje festivala. Tako so imeli ti ljudje tudi tu, kakor vedno, dve železi v ognju in so kovali tu to, tam ono, samo da je »kšeft« na obeh straneh. Dvoobrazni bog Janus je pri teh ljudeh dobil sijajne posnemovalce!

NAJNOVEJŠE VESTI

Delovni odbor učiteljske se je zglasil pri prosvetnem ministru, kateremu je izročil spomenico, z zahtevo, da se učiteljicam priznajo enake pravice kot učiteljem, ker vrše tudi enake dolžnosti.

Vreme. Pooblašilo se bo. Dež. Hladneje.

Letalski napadi, dne 8. t. m. na London in ostalo Anglijo so znatno popustili, kakor javlja Reuter. Baje Nemci niso mogli prodrati obrambne črte Londona. Kljub temu pa je bil v nedeljo alarm v Londonu, ki je trajal 9 ur. Stefani pravi, da londonski radio v nedeljo, dne 8. t. m. prvič ni oddajal glasbe. — Reuter javlja, da je nemški radio v soboto povzročil mnogo škode v dokih, delo pa ni nikjer ovojirano in tudi skladišča niso bila prizadeta. — Nemci pravijo, da v nedeljo niso napadali, ampak samo ogledovali in fotografirali škodo, ki so jo povzročili v soboto v Londonu. Nemci se pritožujejo, da so Angleži težko poškodovali cerkev v Hamu. Glavni oltar se bo vsak hip podrl.

Nemški napadi na London so samo prva lekcija Angležem za njihove ponočne piratske napade na Berlin, pravi DNB.

Italijani so bombardirali Haifo in pristanišče Aleksandrijo z uspehom.

Angleži o letalskih napadih. Reuter poroča, da so nemška Itala dne 8. t. m. napadala okraje ob Temzi. Nemci pravijo, da vodi napade sam maršal Göring, ki je v radiu izjavil, da so ti napadi zgodovinski. Gre torej za odločitev, toda v korist Angleži. Angleži se niso razvili vseh svojih sil, Nemci pa so pritegnili že svoje rezerve iz Norveške. — Kljub številnim žrtvam pa o paniki v Londonu ni sledu. — V bombardiranih delavskih okrajih so delavci navdušeno pozdravili Churchilla. — V Egipt so prispele doslej največja ojačenja iz Avstralije, Indije, Afrike in Kanade.

Položaj v Rumuniji se normalizira. Dne 8. t. m. so bile povsod maše za novega kralja in v cerkvah so čitali proglas generala Antonescu, ki so ga ljudje kleče poslušali. Nekateri člani Gigurtove vlade, ki še vedno ni predala poslov, ker še ni imenovana nova, so odklonili prisego novemu kralju, med njimi prosvetni minister. — Več odličnikov prejšnjega režima je general Antonescu že zaprl, med njimi tudi poveljnika žandarmerije in policijskega upravnika v Bukarešti ter par bivših ministrov. Več poslanikov je odpoklicanih, med njimi Gafencu iz Moskve. General Antonescu je odredil, da se stavijo pod zaporo delnice, ki jih je imel bivši kralj Carol pri raznih podjetjih. — Vsi židje in člani prostozidarskih lož so odpušteni iz državne službe.

Uvedbo splošne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah je sklenila reprezentančna zbornica z 263 glasovi. S tem je zakon odobren. Stopil pa bo v veljavo čez en mesec, ko ga bo podpisal Roosevelt.

Izvoz starega železa iz Amerike v Anglijo po mnenju Angležev v Zedinjenih državah ne bo oviran.

Nove najvišje cene mesu je določila banska uprava. Cena za 1 kg mesa prve vrste sprednjega dela sme znašati največ din 16, zadnjega dela din 18, za meso druge vrste sprednjega dela din 13, zadnjega dela din 15. Mesarji, ki prodajajo meso sprednjega in zadnjega dela po enaki ceni in je to v ceniku označeno, smejo prodajati 1 kg mesa prve vrste največ po cin 17, druge vrste din 14. Popolnoma očiščen pljučna pečenka din 26, notranje in zunanje stegno, kugla, pleče din 24, brčolica din 22. Meso prve vrste je meso volov in telic, ki se označi pri mesnem ogledu s topoglednim žigom. Priklada k prsim in trebušini sme znašati do 10 odstotkov jeter, srca in kosti, k plečam ali stegnu, popolnoma očiščenemu 20 do 25 odstotkov, k rebrom 5 do 10 odstotkov. — Teletjeje meso sme stati: hrbet največ din 18, stegno in pleča din 16, vrat in prsi din 14, ali pa eno k drugemu po din 16 za kg. Priklada k telečjemu mesu sme znašati pri prsih 10 odst., pri stegnu 25 odst. — Zrezki iz stegna brez kosti din 28 in pleč brez kosti din 26. Svinjsko meso: hrbet din 20, stegno din 18, pleče, flam, rebra din 16, za slanino in salo din 22, za mast din 24. — Te cene so določene za industrijske in letoviške kraje ter kraje s sedeži sreskih načelstev, v Ljubljani so cene za 1 dinar višje.

Kljub vojni izvrstna žetev v Angliji. Letošnja žitna bilanca v Angliji je rekordna; Anglija bo letos pridelala 750 tisoč ton žita več kot pa lansko leto. Proizvodnja je torej za 20 odstotkov večja od lanske.

Ženevski anarhistični reviji »Reveil anarhistična« so švicarske oblasti prepovedale nadaljnjo izhajanje. »Reveil« je bil v vsej Evropi edina anarhistična revija.

Romuni so izmenjali kralja

Kralj Carol II. se je pod pritiskom javnosti odpovedal prestolu, nasledil ga je njegov sin Mihael.

Romunija je v kratki dobi par mesecev doživela težke zunanje in notranje pretresljaje, od katerih se ne bo tako kmalu opomogla. Ti dogodki dajejo priložnost, da se javnost nekoliko boljše bavi z romunskimi razmerami.

V Romuniji ni bilo nikdar govora o resnični svobodi in demokraciji, zlasti velja to za dobo po 8. juniju 1933, ko se je vrnil na prestol sedaj odstopivši kralj Carol. Liberalna stranka, ki je bila do tedaj vsemogočna, je bila kot nasprotnica kralja izločena in pregnana z oblasti, ki jo je od tedaj naprej vršil kralj, vlade in parlamenta pa so se menjavali po želji kralja in njegovih najbližjih svetovalcev. Stranka, ki je imela danes večino v parlamentu, je izšla iz volitev kot neznatna manjšina in nasprotno je skupina, ki je v razpuščenem parlamentu bila komaj vidna, postala pri volitvah ogromna večina.

Te razmere so v Romuniji ustvarile korupcijo, ki se je razpasla v vsem javnem življenju. Korupcija je postala nesreča za narod. Nezadovoljnost je glodala temelje države. Med romunskimi narodi pa so te razmere ustvarile ugodna tla za iredento, ki je našla podporo izven mej države. O tem pišejo sedaj javno vsi romunski listi.

L. 1933. je splavalo po vodi poslednje upanje, da postane Romunija urejena, demokratična država, ko je kralj Carol na priporočanje svojih svetovalcev onemogočil kmečko gibanje, ki mu je stal na čelu prof. dr. Maniu.

Romunija je postala odkrita absolutistična vladavina, ki je pozneje privzela doberšen del fašistične ideologije.

Kralj Carol in »Železna garda«.

S prihodom nemškega fašizma na oblast se je ojačilo tudi v Romuniji gibanje »Železne garde«, ki je privzela za svoje geslo: red, disciplina, avtoriteta in poštenost. Gibanje je dobilo velik razmah zlasti med inteligenco. Ta pokret, ki je postavil načelo totalitarističnosti in proglasil zahtevo, da hoče vso oblast za sebe, je trčil ob kraljev odpor, ki ni hotel deliti svoje oblasti z nikomur, še manj, da bi si jo bil pustil vzeti. Vendar pa ni kralj nikdar udaril po tem gibanju s tako silo, da bi ga bil popolnoma razbil. Ko so prvaki »Železne garde« ubili romunskega ministrskega predsednika Duco, je sodišče sicer sodilo ubijalcem, toda izreklo je tako mile kazni, da je bilo takoj jasno, da to gibanje uživa gotovo zaščito in da predstavlja rezervo za vsak slučaj.

L. 1938. pa je vendarle prišlo do obračuna med tem gibanjem in absolutističnim režimom, ki si ni vedel pomagati drugače, kot da je ukazal postreljati okrog 100 prvakov tega gibanja na prevozu iz ječe, pod pretvezo, da so hoteli pobegniti.

Oktoirana ustava.

Gesla, s katerimi je to gibanje operiralo, pa je prevzel absolutistični režim, ki se je sam pofašistil. Režim je ukinil ustavo in kralj je proglasil novo ustavo, z dne 27. februarja 1939, v kateri najdemo vse elemente korporativnega fašističnega državnega sistema. Ne da bi bil narod sploh poznal vsebino ustave, je bil poklican par dni po objavi ustave, da glasuje za to ustavo. Na volišče je moral vsak in režim je proglasil, da je za novo ustavo glasovalo 99 odstotkov vseh volilcev.

Ta dogodek v notranje političnem življenju Romunije je bil že labodja pesem absolutističnega režima.

Posledice evropske vojne v Romuniji.

Sledila je doba mednarodnih zapletov in nova vojna. Kralj Carol je dirigiral zunanjo politiko sam, deloma inspiriran po kronskem svetu, čigar člane je istotako določil sam. V zunanji politiki je Romunija že dolgo časa kolebala med Francijo in Anglijo ter Nemčijo in Italijo. Začelo je to kolebanje z odstranitvijo Titulesca, ki je bil brez dvoma najspodobnejši diplomat Romunije.

Ko je začela vojna, je Romunija postala torišče prikritega boja mednarodne diplomacije, ki se je zgrabila zaradi petroleja. Anglija je dala Romuniji garancije, da jo bo ščitila pred vsakim napadom. Režim je te garancije prejel, toda njegova politika ni radi tega postala nič drugačna. Kmalu je postalo očitno, da se režim nagiba na stran držav osi. Kralj Carol je poiskal zvezo z novo garnituro »Železne garde« in skušal s delom svojih ljudi in odkritih pripadnikov fašizma ustvariti nov režim. Manjkalo tudi ni enotne stranke »narodnega blagostanja«, ki ji je bil na čelu sam kralj.

Vsekakor so pripadniki »Železne garde« sprejeli ponudbo za delovanje in vstop v vlado samo zato, da so potem s svojim izstopom iz vlade lahko demonstrirali svojo nezadovoljnost in se

pokazali ljudstvu kot tisti, ki bi mogli rešiti Romunijo, ako bi dobili oblast v svoje roke.

Nastop zunanjih sil.

V tem času notranjega političnega previranja, ki je očitno oslabil državo, je nenadoma nastopila SSSR s svojo zahtevo po Besarabiji. To je bil prvi udarec režimu kralju Carolu od zunaj. Takoj nato so se pojavile zahteve Madžarske in Bolgarije. Da bi rešil, kar se rešiti da, je kralj Carol odpovedal angleške garancije in se docela naslonil na os Rim-Berlin. Iz Rima in Berlina pa so mu sporočili, da so s preorijentacijo Romunije zelo zadovoljni, toda Romunija mora ugoditi madžarskim in bolgarskim zahtevam.

Ko je nazadnje prišlo do znane dunajske razsodbe o razdelitvi Transilvanije, je bil osební režim kralja Carola zlomljen. Rešiti ga ni moglo niti jamstvo, ki sta ga dali Nemčija in Italija glede novih romunskih mej.

V romunskih mestih so nastale prave pobune proti popustljivosti režima napram Madžarom in Bolgarom ter Nemčiji in Italiji. Kot organizatorica nemirov se je pojavila »Železna garda«, za katero bi bil človek mislil, da bo radi svojih odličnih in ozkih zvez z Berlinom in Rimom storila vse, da bo Romunija ugodila zagotovilom, ki jih je dala glede nove razmejitev z Madžari in Bolgari.

Kralj Carol in general Antonescu.

Kralj je poklical na krmilo generala Antonescu, ki je bil pred meseci vpokojen in ob zasedbi Besarabije par dni zaprt, ker se je govorilo, da bi utegnil izzvati državni prevrat.

General Antonescu je sprejel vlado, toda najbrž pod pogojem, da kralj Carol razveljavi ustavo in mu da najširša pooblastila. S tem se je Antonescu hotel zavarovati pred presenečenji s strani kraljevih svetovalcev. Kralj je Antonescu ugodil. Toda Antonescu je par dni nato izjavil kralju, da ne more pomiriti ljudstva. V torek, dne 3. septembra je vodja »Železne garde«, Horie Sima, streljal pred kraljevo palačo v okno sobe, kjer se je nahajal kralj in se pustil prijeti. Mirno je izjavil, da je on, ki je bil pred dvema meseci od kralja imenovan za ministra, hotel ustreliti kralja. Ti strelji so bili znak za splošno pobuno. Množice so pričele razgrajati po ulicah in vpiti proti kralju. — Vojaštvo in policija sta bila, kot se v takih primerih rado zgodi, brez moči. General Antonescu pa je šel h kralju in izjavil, da samo njegova odpoved prestolu more pomiriti narod.

Odpoved prestolu.

In kralj je dne 5. septembra ponoči abdiciral, odstopil. Podpisal je svoj zadnji proglas, v katerem prosi Romune, da naj ohranijo svojo vdanost njegovemu 21 letnemu sinu Mihaelu, ki ga je nasledil na prestolu.

Kralj Mihael je bil že kralj od 20. julija 1927 pa do 7. junija 1933, ko se je vrnil iz inozemstva njegov oče Carol. Kralj Carol je bil namreč še za časa življenja kralja Ferdinanda I. odstavljen kot prestolonaslednik, kar je bilo posledica njegovega nezakonskega razveza z ženo. Kralj Carol je odpotoval iz Romunije v Švico s posebnim vlakom, ki je imel 11 vagonov.

General Antonescu Hitlerju in Mussoliniju

General Antonescu je poslal prisrčne pozdravne brzojavke Hitlerju in Mussoliniju. Nova vlada v Romuniji pa še ni sestavljena.

Nova filma Charlie Chaplina. Znani filmski igralec Charlie Chaplin, ki je ustvaril v poslednjih letih precej filmov, v katerih na pravi sarkastičen način biča današnje družbo, je zopet obogatil filmski repertoar z novim takim filmom »Tekoči trak«. Ta film je inozemska cenzura močno skrajšala. Pripravlja pa sedaj že nov film, »Diktator«, ki pa ga Evropa najbrž ne bo videla.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko, r. z. z. o. z. na Jesenicah vabi na temelju čl. 26 in 33 svojih pravil na

IZREDNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil v nedeljo, dne 22. septembra 1940 ob pol 10. uri dop. v veliki dvorani »Delavskega doma« na Savi z dnevnim redom:

1. Otvoritev občnega zbora in konstituiranje;
2. izprememba pravil zadruga v smislu novega zakona o gospodarskih združenjih;
3. predlogi in raznoterosti.

Opomba: Glasovalno pravico na tem občnem zboru imajo delegati zadruga, ki so bili izvoljeni za redni občni zbor z dne 16. julija 1939, v kolikor med tem svojih pravic niso izgubili. — Če bi občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil 14 dni pozneje ob istem času in na istem kraju drugi občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število navzočih. Občni zbor sklepa v 2. točki dnevnega reda z dvetretjinsko večino (čl. 29 pravil).

Jesenice, dne 30. avgusta 1940.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Kotiček sodružic

Ne zametuj ponošene obleke.

Obleke, ki je ne moreš ali ne maraš več nositi, nikar ne zavrzi. Tako obleko predvsem razparaj in operi, da se ti ne bo valjala umazana po kotih, ker umazanija razjede tkanino. Vse kose dobro pregledaj in jih spravi, sčasom vse prav pride. Iz take stare tvoje obleke lahko napraviš otroku oblečko ali pa sebi predpasnike itd.

Paradižnikova juha.

Zarumeni na olju, ali masti malo sesekljane čebule, malo peteršilja in korenčka, k temu dodaj paradižnike, ki si jih poprej olupila in zrezala. Paradižnike pari, pa postanejo mehki. Posebej napravi prežganje in sicer pol moke, pol kruhovih drobtin. V to prežganje pretlači paradižnike, dolij vode, osoli, okisaj, lahko daš tudi malo sladkorja. V to juho zakuhaj riž ali pa rezance.

Češpljevi cmoki.

Skuhaj 5—6 velikih krompirjev, olup in stlači

jih. Dodaj moke, če imaš, kosček masla, 1 jajce, testo dobro prežeti, da se ne bodo delale kepice. Testo nato razvaljaj, razreži ga na štiri-oglate krpice, na vsako krpico položi češpljo, ki si jo preje oprala in ji odvzela koščico ter napravi cmok. Če so češplje kisle, daj v vsako mal kosček sladkorja. Cmoke daj kuhat v vrelo slano vodo in naj vro dober četrt ure. Ko so kuhani, jih poberi s precejevalko iz vode, zabeli jih z maslom ali mastjo in drobtinami ter še potrosi s sladkorjem.

Ohrovt s krompirjem.

Ohrovt očisti in zreži na široke rezance, operi in skuhaj ga v slani vodi, posebej kuhaj olupljen krompir. Ko je ohrovt kuhan, ga precedi, v kozici napravi svetlorumeno prežganje, stres vani, ohrovt malo premešaj, dodaj sesekljane česna in kumne. Krompir odcedi, pretlači in dodaj ga k ohrovту, vse skupaj dobro premešaj, če potrebno, dolij malo vode, v kateri si kuhala krompir, dosoli in popraj ter naj se še nekaj časa kuha na zaprtem štedilniku.

Iz Češke

Sprememba pri češkem Sokolu. Že pred več meseci je odstopilo celo predsedstvo Češke Sokolske Zveze (Česke obce Sokolske). Sedaj javljajo časopisi, da je bil na izredni seji odobora izvoljen za starost Česke obce Sokolske dr. J. V. Keler in za njegove namestnike dr. Karel Šauer, dr. Jan Stolz in dr. Antonín Hřebík.

Gledališče za vse. Organizacija »Radost življenja« je sedaj obnovila svojo akcijo, »Gledališče za vse«. Za člane »Narodne zajednice«, ki nimajo čez 1500 kron (samci) in poročeni čez 2000 kron mesečne plače, bo prirejala gledališke predstave za znižano enotno vstopnino brez ozira na sedeže. V to svrhu so po vseh podjetjih in zavodih poverjeni zaupniki, ki jih je samo v Pragi čez 300, kateri bodo prodajali vstopnice in sploh vodili celo organizacijo teh gledaliških predstav.

Povečano zanimanje za muzej. Iz Prage javljajo, da so zadnji čas zelo dobro obiskane zbirke in razstave »Umetno-obrtnega muzeja«, kakor tudi predavanja, ki se vrše že precej časa vsak torek na razstavi »Za novo arhitekturo« ter kulturni večeri ob četrtkih. Muzejska javna knjižnica je imela meseca julija skoro za

eno tretjino večji obisk kot lansko leto. Ljudje poklanjajo muzeju tudi vedno več zgodovinsko važnih predmetov.

Film »Babice« Božena Němcova, ene najlepših povesti češke književnosti so začeli izdelovati v Pragi. V to svrhu so povabili na ogled praške novinarje. Časopisi poročajo sedaj, da so novinarje prepoznali poklicali, ker sicer bi jim bili rekli, naj pustijo filmski režiserji »Babice« pri miru. Božena Němcova je bila zelo plodovita češka pisateljica in se je že v letih 1848. zanimala za socialna vprašanja češkega naroda. Bila je tudi odločna in borbeno narava ter je morala vsled tega mnogo pretrpeti v letih avstrijskega absolutizma, ki je sledil revoluciji 1948. leta. Rojena je bila leta 1820, kot hčerka služkinje na Dunaju in je umrla l. 1862. v Pragi v največji revščini. Njena »Babica« pa je doživela že nad 50 izdaj in je prevedena tudi na razne tuje jezike.

80 letni prevžitkar ima 500 let staro knjigo. Češki listi poročajo, da ima v gorski vasici pri Semilich 80 letni prevžitkar Josef Lampa najstarejšo knjigo v vsem okraju, sveto pismo, ki je tiskano leta 1448. Letnico knjige je ugotovila »Muzejska knjižnica« v Pragi. Za knjigo so se že tudi v inozemstvu zanimali, toda prevžitkar je kljub visokim ponudbam noče prodati.

Delavski pravni svetovalec

Žalivo pismo ob odpovedi (Maribor)

Vprašanje: Kot nameščencu mi je delodajalec odpovedal službo dne 16. avgusta na konec septembra. Odpoved mi je poslal v odprtem pismu preko drugih uslužbencev ter mi v njem zagrozil z orožniki in me obdolžil, da vršim podtalno komunistično propagando, češ, da svetujem delavcem, da naj zahtevajo še 50 odst. povisek za nadurno delo, in da me bo radi tega dal zapreti. Ali lahko delodajalca tožim radi obdolžitve komunistične propagande, in, ali je navedena okolnost zadosten razlog za odpoved službe?

Odgovor: Če ste res delavcem pojasnjevali, da imajo pravico zahtevati plačilo za nadurno delo, niste s tem storili ničesar nezakonitega, marveč obratno: zakon sam pod kaznijo določa, da se mora nadurno delo plačevati s 50 odst. poviskom. Od Vašega delodajalca je skrajno nesocialno, če Vas je radi tega vrget iz službe in Vas obdolžil komunistične propagande. — Radi te obdolžitve ga lahko tožite. V tožbi povdarite, da je Vam izročil odprto pismo preko drugih uslužbencev, ki so mogli za vsebino pisma zaznati. Od delodajalca lahko zahtevate tudi odškodnino, če boste radi njegove obdolžitve imeli pri iskanju službe težkoče in Vam bo radi tega nastala kakšna škoda. Odpoved sama pa je pravnočasna, četudi je utemeljitev odpovedi nepravilna, ker je treba upravičenega razloga le za odpust iz službe, ne pa za odpoved službe.

Nujni delež (Maribor)

Vprašanje: Sestra nagovarja moje stariše, da naj prodajo posestvo in pridejo k njej, da bo ona za njih skrbela. Ali lahko ukrenem kaj v zaščito svojega dednega deleža?

Odgovor: Stariši so upravičeni s svojim imetjem razpolagati po prosti volji razen, ako bi bila vknjižena omejitev te razpolagalne pravice starišev z njihovim imetjem. Zato lahko posestvo tudi prodajo. Svojega dednega deleža ne morete zaščititi, marveč boste lahko zahtevali ob smrti starišev nujni dedni delež, ki je polovico manjši od zakonitega. Pri odmeri nujnega deleža boste lahko zahtevali, da se vpoštevajo vse daritve in druge neodplatne naklonitve Vašim sestram ali bratom in se bo višina Vašega nujnega deleža odmerila po celokupnem taku ugotovljenem znesku.

Ponovna poroka ločenca (Trbovlje)

Vprašanje: Kot ločenec bi se rad z ločenko ponovno poročil in sicer civilno. Ali je to mogoče in kako naj to napravim?

Odgovor: Po našem občem državljskem zakoniku se katolik lahko poroči ponovno šele po smrti zakonskega druga, ker pozna ta zakon za katoličane le ločitev, ne pa takomenovnega razvoda zakona, pri katerem je možna ponovna poroka, kljub temu da zakonski drug še ni mrtev. Ako sta torej zakonca ločena, se ne more nobeden od njiju ponovno poročiti in sicer niti cerkveno, niti civilno. Napačno se običajno smatra, da se lahko poroči civilno, ako drugi zakonec še živi. Civilna poroka je po našem zakonu predvidena za katoličane le za primer, da cerkvene oblasti nekoga nečesto poročiti iz razlogov, katerih ne pozna naš zakon, temveč le cerkveno pravo. Ker pa naš zakon sam izrecno določa, da se zakon med katoličani razveže le s smrtno enega zakonca, kar določa seveda tudi cerkveno pravo, ni možna niti civilna poroka. Večkrat se dogodi, da ločeni zakonski drug prestopi v starokatoliško, oziroma pravoslavno vero ter dobi od teh cerkev razveljavo prejšnjega katoliškega zakona, nakar sklene nov zakon v starokatoliški ali pravoslavni cerkvi. Taki zakoni pa so veljavni le, dokler jih sodišče ne razveljavi, kar stori lahko, kakor hitro vložijo predlog na razveljavitev. Glede starokatoliških zakonov je praksa sodišč enotna in dosledno vsak tak zakon razveljavi, ako se poda predlog. Glede pravoslavnih zakonov praksa sodišč ni tako enotna, vendar pa prevladuje za enkrat še mišljenje, da so tudi taki zakoni neveljavni, ako je bil prvi zakon sklenjen med katoliki. So pa ravno sedaj še v teku nekatere pravde glede razveljavitve zakona, sklenjenega v pravoslavni cerkvi in vsled tega še ni znano novejša stališča najvišjega sodišča v tem vprašanju.

Za šolo: Šolske torbice, nahrbtnike, aktovke, peresnice v veliki izbiri priporoča

Ivan Kravos **Maribor**
Aleksandrova 13

Iščem deklico
k otrokom. Naslov se izve v upravi

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

reg zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ul. 37 (v lastni hiši) - Telef. 26-35

Racun pri Poštni hranilnici št. 131.43

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi. Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. Zdrušni delež znaša Din 200—

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure